

**CONSILIUL NAȚIONAL AL
PERSOANELOR VÂRSTNICE**

**Coordonate ale
nivelului de trai
al pensionarilor
din România**

**Iulie
2014**

Cuprins

1. Caracteristici ale gospodăriilor de pensionari	3
2. Veniturile gospodăriilor de pensionari	5
3. Consumul alimentar exprimat în calorii și factori nutritivi	6
4. Cheltuielile gospodăriilor de pensionari	7
5. Evoluția coșului de consum lunar și a nivelului de trai	10
6. Situația pensionarilor față de pragurile de sărăcie absolute și relative .	14
7. Evoluția puterii de cumpărare a pensiilor	16
8. Concluzii	19
9. Propuneri	28
10. Bibliografie	34

ANEXE

1. Numărul de pensionari de asigurări sociale de stat, pe județe la nivelul lunii mai 2014	35
2. Valoarea coșului de consum al gospodăriilor de pensionari	36
• Pensionarul singur	36
• Familia formată din 2 pensionari	38
3. Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat și agricultori pe niveluri de pensii, și pe categorii în luna mai 2014	40
3.1. Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat	42
3.2. Gruparea pensionarilor de agricultori	44
4. Propunere privind coșul minim de consum lunar pentru pensionarul singur din mediul urban, la nivelul prețurilor lunii mai 2014	46
5. Cheltuielile totale de consum pentru gospodăriile de pensionari în anul 2013	48

CARACTERISTICI ALE GOSPODĂRIILOR DE PENSIONARI

Din datele comunicate de Institutul Național de Statistică, rezultă că în anul 2013 gospodăriile populației României au fost distribuite în proporție de 56,8% în mediul urban și 43,2 % în mediul rural, iar mărimea medie a unei gospodării a fost de 2,857 persoane (2,751 persoane în mediul urban și 2,996 persoane în rural).

Repartizarea gospodăriilor după vârsta capului gospodăriei arată un grad mai mare de concentrare la grupele de vârstă de 50-64 ani (30,6%) și la cele în vârstă de 65 de ani și peste (29,4%). În mediul rural, aproape două treimi din totalul gospodăriilor (65,1%) au fost conduse de persoane în vârstă de 50 de ani și peste, iar 37,8% din acestea au fost conduse de persoane în vârstă de 65 ani și peste.

Statutul ocupațional al capului gospodăriei are un impact important asupra mărimii și structurii veniturilor și a cheltuielilor pentru consumul gospodăriei, precum și asupra comportamentului membrilor gospodăriei.

În anul 2013, din totalul gospodăriilor, 42,6% au fost conduse de pensionari, 38,4% mediul urban și 48,1% în rural. Din totalul gospodăriilor de pensionari, 48,8% erau situate în mediul rural, iar 51,2%, în mediul urban.

Pe regiuni de dezvoltare, în total gospodării, cele de pensionari aveau următoarele ponderi:

Sud-Vest Oltenia	47,7%
Sud-Muntenia	45,6%
Nord-Vest	42,3%
Centru	41,8%
Sud-Est	41,9%
Nord-Est	40,6%
Vest	42,2%
București-Ilfov	39,3%

Din totalul gospodăriilor de pensionari, 66,7% declarau că au drept cap de gospodărie o persoană în vârstă 65 de ani și peste, iar 31,9% o persoană din grupa de vârstă 50-64 ani.

Distribuția persoanelor din gospodării după mărimea acestora și vârsta persoanelor ce o compun, în anul 2013, este prezentată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1 Distribuția persoanelor de 50 ani și peste din gospodării, după mărime, în anul 2013

- în procente față de total-

Vârsta persoanelor din gospodării	Total gospodării	din care formate din:	
		1 persoană	2 persoane
50-64 ani	19,1	23,9	33,6
65 ani și peste	15,1	54,7	33,1

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2013, pag 27.

În anul 2013, din totalul gospodăriilor formate dintr-o persoană, 78,6% erau conduse de persoane cu vârsta de 50 ani și peste, iar 54,7% conduse de persoane în vârstă de 65 ani și peste.

Pensionarii au reprezentat 23,0% din numărul total de persoane care au alcătuit gospodăriile.

Pe județe, ponderea pensionarilor în total populație, în luna mai 2014, este prezentată în Anexa nr. 1.

Ponderile cele mai mari ale pensionarilor s-au înregistrat în județele Hunedoara (27,68%), Bihor (25,43%), București (25,30%), Vâlcea (25,08%), Teleorman (24,58%), Caraș-Severin (24,53%), Prahova (24,37%).

Județele cu cele mai mici ponderi ale pensionarilor în total populație au fost: Iași (17,26%), Botoșani (17,61%), Vrancea (17,70%), Bistrița-Năsăud (17,89%), Vaslui (18,13%), Tulcea (18,37%).

VENITURILE GOSPODĂRIILOR DE PENSIONARI

Veniturile gospodăriilor de pensionari se compun din pensii, alte venituri, precum și din contravaloarea produselor alimentare și nealimentare de proveniență agricolă din producția proprie, din stoc și din cele primite pentru munca prestată în alte gospodării sau primite în dar de la copii, rude, prieteni sau alte persoane.

În anul 2013, veniturile gospodăriilor de pensionari au fost următoarele:

- venituri totale:
 - medii lunare pe o gospodărie 2.072,6 lei
 - medii lunare pe o persoană 862,9 lei

Venitul mediu lunar, provenit din pensii pentru gospodăria al cărui cap este un pensionar a avut valoarea de 1.069 lei, în anul 2013.

Pensiile au asigurat, în anul 2013, numai 51,6% din veniturile totale lunare ale gospodăriilor de pensionari. Restul veniturilor au provenit din: venituri în natură (19,4%), salarii și alte drepturi salariale (21,7%), venituri din agricultură, din proprietate și din activități neagricole independente (3,2%), venituri din alte prestații sociale (2,0%), alte venituri (2,1%).

Prestațiile sociale au reprezentat 53,3% și respectiv 41,0% din veniturile bănești ale gospodăriilor de pensionari alcătuite din una, respectiv două persoane, cea mai mare parte a lor fiind formată din pensii.

Veniturile nete reprezintă acea parte a veniturilor care rămâne la dispoziția gospodăriilor pentru acoperirea cheltuielilor de consum și pentru economisire. Acestea sunt determinate prin scăderea din veniturile totale ale gospodăriilor a impozitelor asupra veniturilor și a contribuțiilor reglementate prin lege aflate în sarcina membrilor acestora, precum și a unor cheltuieli legate de producția gospodăriei (bănești și în natură).

În cazul familiilor de pensionari, în anul 2013, veniturile nete au înregistrat următoarele valori medii:

- venituri nete:
 - medii lunare pe o gospodărie 1.688,5 lei
 - medii lunare pe o persoană 703,0 lei
- ponderea veniturilor nete în veniturile totale 81,5%

CONSUMUL ALIMENTAR EXPRIMAT ÎN CALORII ȘI FACTORI NUTRITIVI

Mărimea și structura consumului alimentar al gospodăriilor se obține prin evaluarea cumpărăturilor de pe piață și a consumului de produse alimentare din resurse proprii. Consumul alimentar se exprimă în calorii și factori nutritivi.

Pe ansamblul gospodăriilor, în anul 2013, consumul mediu zilnic pe o persoană a fost de 2.403 calorii. Consumul cel mai mare s-a înregistrat în gospodăriile de pensionari (2.527 calorii).

La nivelul întregii țări, pe medii de rezidență, consumul este mai mare cu 73 calorii în mediul rural față de cel urban.

Structura consumului alimentar pentru o persoană din gospodăriile de pensionari este prezentată în tabelul nr. 2

Tabelul nr. 2 Structura consumului alimentar al gospodăriilor de pensionari, în anul 2013

- pe persoană -

		din care:		%	
		de origine vegetală	de origine animală	de origine vegetală	de origine animală
Calorii (nr.)	2.527,0	1.883,0	644,0	74,5	25,5
Protide (gr.)	85,0	43,3	41,7	50,9	49,1
Lipide (gr.)	87,7	43,2	44,5	49,3	50,7
Glucide (gr.)	318,1	-	-	-	-

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2013, pag 218

Pentru pensionari repartizarea aportului caloric pe principalele produse alimentare a fost următorul:

- cereale și produse din cereale 40,1%
- grăsimi 15,1%
- lapte, produse lactate și ouă 11,4%
- carne și preparate din carne 10,7%
- legume, conserve din legume, cartofi și fasole boabe, etc. 8,2%
- zahăr, dulcețuri, ciocolată și alte produse zaharoase 6,3%
- fructe și pepeni 3,0%
- alte produse 5,2%

CHELTUIELILE GOSPODĂRIILOR DE PENSIONARI

Cheltuielile totale medii lunare pe o gospodărie de pensionari, în anul 2013, au fost de 1.857,1 lei, reprezentând 89,6% din venitul total (2.072,6 lei). Pe categorii de cheltuieli, structura a fost următoarea:

- cheltuieli totale de consum, din care: 1.427,3 lei
 - cheltuieli bănești de consum 1.207,9 lei
 - contravaloarea consumului din resurse proprii 219,4 lei
- cheltuieli pentru alimente și băuturi neconsumate¹ 46,7 lei
- cheltuieli pentru investiții 11,6 lei
- cheltuieli totale de producție 178,1 lei
- impozite, contribuții, cotizații și taxe 160,4 lei
- alte cheltuieli 33,0 lei

Cheltuielile bănești de consum în total cheltuieli, pentru gospodăriile de pensionari, au avut următoarele ponderi:

- consum alimentar 36,4%
- consum nealimentar 35,3%
- plata serviciilor 28,3%

Tabelul nr. 3 Cheltuielile de consum în anul 2013

- anul precedent = 100 -

Cheltuieli de consum	
Total	98,5
Consumul alimentar	97,7
Mărfuri nealimentare	96,7
Plata serviciilor	102,5

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2013, pg55

Cheltuielile totale de consum, în anul 2013 față de 2012, în condiții comparabile, pentru gospodăriile de pensionari, au fost mai mici cu 1,5%. Acestea au scăzut la două componente, respectiv cu 2,3% pentru consumul alimentar și

¹ Ansamblul cheltuielilor pentru cumpărarea produselor alimentare care nu au fost consumate în luna de referință, rămânând în stoc sau fiind destinate altor scopuri (pentru prelucrare, hrana animalelor și păsărilor, date în dar, pierderi).

cu 3,3% pentru mărfurile nealimentare, dar au crescut cu 2,5% la cele destinate plății serviciilor.

În tabelul nr. 4, gospodăriile de pensionari au fost diferențiate în două categorii: cele care au putut face față cheltuielilor cu venitul total net lunar realizat (58,4%) și cele care nu au putut face față (41,6%). Situația relevă faptul că pensionarii au întâmpinat reale dificultăți în acoperirea din venitul total net lunar realizat a cheltuielilor strict necesare unui trai decent.

Îngrijorător este faptul că numai 58,4% dintre gospodăriile de pensionari au putut face față cheltuielilor cu venitul total net lunar realizat în anul 2013, restul de 41,6% neputându-și acoperi cheltuielile alimentare, nealimentare și plata serviciilor în fiecare lună. Astfel, 31,6% nu au putut plăti la timp întreținerea locuinței, 13,6% energia electrică, 4,9% abonamentul radio-TV, 4,7% telefonul, 0,2% chiria și 85,0% au fost în imposibilitatea de a cumpăra produse alimentare suficiente pentru asigurarea minimului de hrană.

Cheltuielile totale de consum medii lunare înregistrate în anul 2013² în gospodăriile al cărui cap este un pensionar și explicitate pe grupe de produse și servicii sunt prezentate în anexa nr. 5.

Tabelul nr. 4 Modul în care gospodăriile de pensionari au făcut față cheltuielilor, în anul 2013

- procente -

		Total	Urban	Rural
Gospodării care pot face față cheltuielilor cu venitul total net lunar realizat		58,4	60,2	56,5
Gospodării care își pot permite:	o săptămână de concediu departe de casă	11,2	15,9	5,9
	înlocuirea mobilei uzate	4,9	6,0	3,7
	cumpărarea de produse electrocasnice	10,6	13,3	7,5
	cumpărarea de haine noi	22,6	25,2	19,7
	vizionarea unui spectacol de teatru, cinema	7,8	12,8	2,3
	cumpărarea de cărți, reviste, ziare	15,1	22,6	6,8
Nu își permit nici una din cele de mai sus		63,2	56,4	70,2

² Cheltuielile totale de consum medii lunare au fost înregistrate pe gospodărie pentru produsele nealimentare și servicii, iar pentru produsele alimentare, pe persoană.

		Total	Urban	Rural
Gospodării care nu pot face față cheltuielilor cu venitul total net realizat		41,6	39,8	43,5
Gospodării care, datorită lipsei resurselor financiare, s-au aflat în imposibilitatea:	de a plăti la timp chiria	0,2	0,3	-
	de a plăti la timp întreținerea locuinței	31,6	32,5	30,7
	de a plăti la timp energia electrică	13,6	11,1	16,1
	de a plăti la timp telefonul	4,7	4,4	4,9
	de a plăti la timp abonamentul radio - TV	4,9	5,0	4,8
	de a cumpăra produse alimentare suficiente pentru asigurarea hranei	85,0	86,1	84,0
Gospodării care, pentru a putea face față cheltuielilor curente, au apelat la alte surse, cum ar fi:	economii	5,8	5,2	6,4
	împrumuturi la rude, prieteni, alte persoane	5,5	6,7	4,3
	muncă suplimentară	6,5	1,9	11,0
	ajutoare financiare, fără obligația de restituire, de la rude, prieteni	10,7	14,5	7,0
Gospodării care nu au apelat la alte surse		73,1	73,1	73,1

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2013, pag 276-278

Capitolul V

EVOLUȚIA COȘULUI DE CONSUM LUNAR ȘI A NIVELULUI DE TRAI

Valoarea coșului de consum lunar al gospodăriilor de pensionari formate din una și două persoane, pe total și pe medii de rezidență, în prețurile lunii mai 2014, calculată de Institutul Național de Statistică, sintetic, pe grupe de produse, este prezentată în tabelul nr. 5.

Tabelul nr. 5 Valoarea coșului de consum lunar al gospodăriilor de pensionari estimat de Institutul Național de Statistică

–lei /persoană –

	ianuarie 2014			mai 2014		
	urban	rural	total	urban	rural	total
Gospodărie formată din o singură persoană						
Produse alimentare	221,3	227,2	224,6	220,4	226,1	223,6
Produse nealimentare	61,2	78,4	70,5	61,8	80,3	71,8
Servicii	268,9	50,2	151,1	268,2	49,9	150,7
TOTAL	551,4	355,8	446,2	550,4	356,3	446,1
Gospodărie formată din două persoane						
Produse alimentare	197,1	187,8	188,8	197,1	187,1	188,1
Produse nealimentare	67,6	70,5	69,8	68,4	72,1	71,1
Servicii	224,2	52,1	125,3	223,7	51,9	125,0
TOTAL	488,9	310,4	383,9	489,2	311,1	384,2

Sursa datelor: Date comunicate de Institutul Național de Statistică, pentru gospodăria de pensionari formată dintr-o singură persoană sau din două persoane, la nivelul lunii ianuarie și mai 2014

Detalii privind coșul de consum lunar al gospodăriilor de pensionari, calculat de Institutul Național de Statistică, sunt prezentate în anexa nr. 2.

În tabelul nr. 6 sunt prezentate estimările făcute de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, pentru nivelul minim de trai decent și de subzistență pentru un pensionar singur și pentru familia de doi pensionari, cu domiciliul în mediul urban și rural, pentru perioada ianuarie – mai 2014.

Tabelul nr. 6 Valoarea coșului de consum lunar al gospodăriilor de pensionari estimat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții

		Ian. 2014	Mai 2014
Gospodărie formată din o singură persoană <i>lei /persoană</i>			
Total	Minim decent	744	745
	Minim de subzistență	587	590
Urban	Minim decent	759	758
	Minim de subzistență	608	612
Rural	Minim decent	725	730
	Minim de subzistență	561	564
Gospodărie formată din două persoane <i>lei /familie</i>			
Total	Minim decent	1.414	1.416
	Minim de subzistență	1.119	1.122
Urban	Minim decent	1.443	1.440
	Minim de subzistență	1.155	1.163
Rural	Minim decent	1.378	1.387
	Minim de subzistență	1.065	1.072

Sursa datelor: Date comunicate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, pentru gospodăria de pensionari formată dintr-o singură persoană sau din două persoane, la nivelul lunii ianuarie și mai 2014

Repartizarea cheltuielilor minime de consum pentru un pensionar singur în prețurile lunii mai 2014, estimată de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, cu precizarea că locuința s-a limitat la o singură cameră, iar pensionarul nu necesită tratament pentru boli cronice, este prezentată în tabelul nr. 7.

Pe baza acestor date, rezultă că, în luna mai 2014, 2.065.937 de pensionari de asigurări sociale de stat și agricultori, respectiv 39,77% din totalul pensionarilor, au avut venituri sub pragul de subzistență calculat pentru un pensionar singur, total țară, respectiv 590 lei, iar 2.780.927 pensionari (53,53% din totalul pensionarilor) au avut venituri sub pragul minim decent calculat pentru un pensionar singur, total țară, respectiv 745 lei. (Anexa nr. 3).

Tabelul nr. 7 Structura cheltuielilor minime de consum estimate pentru un pensionar singur în prețurile lunii mai 2014³

- lei -

Nr. crt.	Grupa de cheltuieli	Urban		Rural	
		Subzistența	Decent	Subzistența	Decent
1 (1a+1b)	Alimente, din care:	312,5	284,7	664,6	577,2
1a	<i>Necesar de cheltuit</i>			324,7	240,1
1b	<i>Autoconsum⁴</i>			339,9	337,1
2	Îmbrăcăminte	30,6	38,7	57,5	83,9
3	Dotarea locuinței	18,4	34,9	15,8	70,8
4	Transport	15,4	49,3	-	41,6
5	Servicii culturale	12,2	18,2	2,2	13,8
6	Igienă personală	12,2	13,7	4,5	32,8
7	Servicii de reparații și întreținere îmbrăcăminte și încălțăminte	12,2	13,7	8,4	16,0
8	Cheltuieli cu locuința ⁵	148,6	171,3	82,3	83,9
9	Cheltuieli cu medicamente ⁶	49,5	57,6	68,3	73,7
10	Fond de siguranță		75,8		72,9
Total consum (1a+2...10)		611,6	757,9	563,7	729,5

Sursa datelor: Date comunicate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, pentru gospodăria de pensionari formată dintr-o singură persoană la nivelul lunii mai 2014

În perioada ianuarie 2011 – mai 2014, ponderea numărului de pensionari (din sistemul asigurărilor sociale de stat și agricultori), aflați sub nivelul coșului de consum lunar și sub nivelurile minime de subzistență și de trai decent (tabelul nr. 8), a avut o evoluție oscilantă, pe fondul menținerii constante până în luna ianuarie 2013 a valorii punctului de pensie, coroborată cu scumpirile continue la principalele produse și servicii. **Este evident că un număr important de pensionari nu sunt în măsură să beneficieze de un trai decent din veniturile pe care le au, iar pentru atingerea acestui deziderat important este necesar**

³Datele sunt furnizate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, iar actualizarea sumelor pe grupe de cheltuieli s-a realizat folosind indicii de creștere a prețurilor calculați de Institutul Național de Statistică

⁴Autoconsumul reprezintă contravaloarea produselor vegetale și animale pe care gospodăriile de pensionari din mediul rural le produc și le consumă în propria gospodărie. Acest autoconsum nu este inclus în consumul total al gospodăriei.

⁵La capitolul cheltuieli cu locuința au fost incluse și cheltuielile de poștă și telecomunicații, respectiv cheltuieli cu articolele de papetărie.

⁶La capitolul cheltuieli cu medicamente au fost introduse valorile Institutul Național de Statistică referitoare la cheltuielile medii lunare pe gospodărie cu medicamente de uz uman – Tab.28/p.66 Cheltuieli pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare, pe categorii de gospodării, în trim. III 2009, Veniturile și consumul populației trim. III 2009, Institutul Național de Statistică, București, 2010.

să fie luate de către Guvern măsuri compensatorii în perioada imediat următoare.

Tabelul nr. 8 Valoarea pragurilor furnizate de Institutul Național de Statistică și Institutul de Cercetare a Calității Vieții , numărul și ponderea pensionarilor aflați sub valoarea acestor praguri

Indicator	Luna	Anul	Cos de consum lunar ⁷	Nivel minim de subzistență	Nivel minim de trai decent	
Valoarea pragului (lei /persoană și lună)	Ianuarie	2012	506	582	689	
	Mai		416	560	712	
	Iulie		417	562	696	
	Ianuarie	2013	443	576	732	
			Mai	442	581	737
			Iulie	443	579	735
	Ianuarie	2014	446	578	734	
			Mai	446	590	745
	Număr pensionari cu cuantumul pensiei sub prag	Ianuarie	2012	2.031.340	2.428.467	2.765.396
Mai		1.458.731		2.329.082	3.024.326	
Iulie		1.448.967		2.275.510	2.920.054	
Ianuarie		2013	1.611.074	2.321.652	3.013.711	
			Mai	1.465.203	2.206.785	2.923.139
			Iulie	1.467.559	2.189.636	2.914.523
Ianuarie		2014	1.365.799	2.059.441	2.756.733	
			Mai	1.348.546	2.065.937	2.780.927
Ponderea pensionarilor cu cuantumul pensiei sub prag, (%)		Ianuarie	2012	37,79	45,18	51,45
	Mai	27,39		43,73	56,78	
	Iulie	27,29		42,85	54,99	
	Ianuarie	2013	30,51	43,97	57,08	
			Mai	27,91	42,04	55,69
			Iulie	28,01	41,79	55,63
	Ianuarie	2014	26,14	39,42	52,77	
			Mai	25,96	39,77	53,53

Sursa datelor: Comunicările date de Institutul Național de Statistică și Institutul de Cercetare a Calității Vieții pentru valoarea pragurilor și gruparea pensionarilor din sistemul asigurărilor sociale de stat și agricultori pentru lunile respective , disponibilă pe site-ul www.cnpas.org, pentru numărul de pensionari cu cuantumul pensiei sub praguri și calculul ponderilor

⁷Coșul de consum lunar a fost considerat, începând cu luna mai 2012 la nivel de țară, iar pentru perioadele anterioare în mediul urban

SITUAȚIA PENSIONARILOR FAȚĂ DE PRAGURILE DE SĂRĂCIE ABSOLUTE ȘI RELATIVE

Prin **metoda absolută**, conform metodologiei de calcul a indicatorilor terțiari de incluziune socială⁸ (aprobați prin HG 488 /2005), se determină numărul persoanelor cu un consum situat sub nivelul unui anumit prag. Determinarea pragului s-a făcut printr-o metodă derivată din metoda Băncii Mondiale⁹ (o combinație între metoda aportului de energie și cea a proporției cheltuielilor alimentare). În această metodă determinarea pragurilor de sărăcie s-a făcut plecând de la consumul gospodăriilor. Studiile efectuate au arătat că, în cazul României, acesta reflectă, mai bine decât venitul, bunăstarea reală a gospodăriei și capacitatea acesteia de a-și satisface nevoile de bază. Consumul reflectă de asemenea capacitatea de a mobiliza resurse în perioade dificile, descriind mai bine decât venitul accesul la, și disponibilitatea de, bunuri și servicii.

Componenta alimentară a pragului de sărăcie s-a determinat pe baza coșului alimentar utilizat de gospodăriile din a doua și a treia chintilă, cu costuri la valoarea celor practicate de acest grup, și cantități ajustate proporțional pentru a rezulta o valoare a coșului de 2.550 de calorii pe zi pe adult echivalent¹⁰.

Pragul de sărăcie absolut se determină adunând la componenta alimentară sumele cheltuite pe bunuri și servicii de către gospodăriile al căror consum alimentar este egal cu componenta alimentară calculată. Până în prezent, pragurile de sărăcie au fost calculate la nivelul prețurilor din decembrie 2002, calculul în aval și amonte făcându-se prin indexarea acestora cu valoarea indicelui de prețuri pe cele trei componente: alimentară, nealimentară și servicii.

Prin **metoda relativă**, determinarea persoanelor sărace se face utilizând ca indicator de bunăstare venitul disponibil pe adult echivalent¹¹, iar pragul de sărăcie este stabilit la valoarea de 60,0% din mediana distribuției gospodăriilor după acest venit.

⁸ World Bank Romania: Poverty assessment. June 2003. Report No. 26169-RO, apărut sub același număr și în limba română: România: Raport de Evaluare a Sărăciei, octombrie 2003

⁹ Martin Ravallion, Poverty Comparisons, The World Bank, 1994

¹⁰ Conform recomandărilor reuniunii FAO /OMS /UN expert group on nutrition (1985).

¹¹ Numărul de "unități adult echivalent" din fiecare gospodărie este calculat pe baza unei scale de echivalență, care are în vedere faptul că nevoile copiilor diferă de cele ale adulților și că nevoile de consum ale unei gospodării nu cresc proporțional cu numărul persoanelor ce o compun.

Toate persoanele cu un venit disponibil pe adult echivalent mai mic decât pragul astfel determinat sunt considerate sărace.

Raportând situația pensionarilor la pragurile de sărăcie, pentru anul 2014, rezultă următoarea situație:

- sub pragul sărăciei **absolute**¹², (la nivelul lunii decembrie 2013), în valoare de 307,3 lei, s-au situat 580.624 pensionari de asigurări sociale de stat și agricultori (11,11% din totalul pensionarilor).
- sub pragul sărăciei **relative**, (nivel mediu anul 2013¹³), în valoare de 472,5 lei, s-au situat 1.665.096 pensionari de asigurări sociale de stat și agricultori (30,95% din totalul pensionarilor).

O concluzie care se poate desprinde este că o pondere semnificativă¹⁴ a pensionarilor nu beneficiază de un nivel minim de trai, iar cei mai expuși riscului de sărăcie se regăsesc în rândul pensionarilor de invaliditate (13,6% în total pensionari), a pensionarilor urmași (11,1% în total pensionari), și a pensionarilor cu pensie anticipată parțială (1,9% în total pensionari).

¹² Indicatori de incluziune socială calculați de Ministerul Muncii Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice corespunzători anului 2013.

¹³ Estimat pe baza datelor Institutul Național de Statistică privind evoluția veniturilor gospodăriilor între anii 2012 și 2013, și a pragului sărăciei relative din anul 2012.

¹⁴ Se referă la pensionarii de asigurări sociale de stat și agricultori la nivelul lunii mai 2014.

Capitolul VII

EVOLUȚIA PUTERII DE CUMPĂRARE A PENSILOR

Creșterea prețurilor, în perioada octombrie 2009 – mai 2014, a determinat diminuarea aproape continuă a puterii de cumpărare a pensiei medii de bază și a pensiei de bază pentru limită de vârstă (tabelul nr. 9). Creșteri de prețuri mai mari s-au înregistrat la: **mărfuri alimentare** (cartofi - 71,8%, fasole boabe și alte leguminoase – 69,4%, fructe proaspete – 43,0%, legume și conserve de legume - 37,8%, miere de albine – 28,8%, unt – 25,2%, alte legume și conserve de legume – 24,9%, ulei comestibil – 21,3%, mălai – 20,9%, brânză de oaie – 18,2%, brânză de vacă – 17,5%, lapte de vacă – 15,5%, margarină – 14,0%, țuică, rachiuri și alte băuturi – 13,0%), la **mărfuri nealimentare** (energie combustibili – 39,4%, electrică – 38,9%), precum și la **servicii** (apă, canal, salubritate – 62,2%, transport interurban CFR – 39,0%). Prin această evoluție mulți pensionari au fost obligați să renunțe la achiziționarea unor bunuri alimentare și nealimentare, medicamente etc. pentru a-și putea achita cheltuielile cu întreținerea locuinței și plata diverselor servicii.

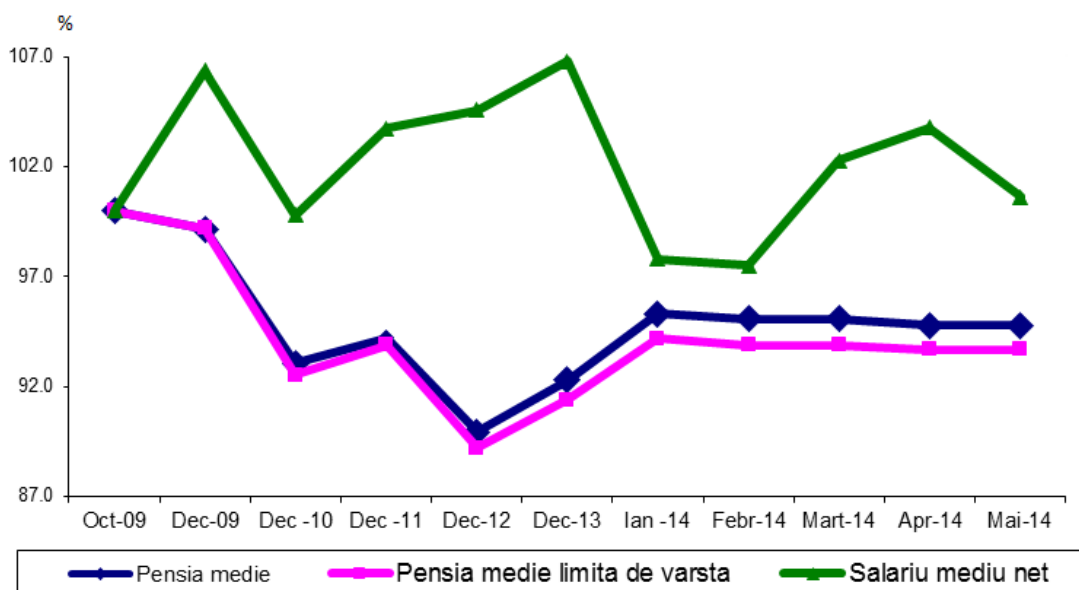
Tabelul nr. 9 Evoluția puterii de cumpărare a pensiei medii de bază, a pensiei pentru limită de vârstă și a salariului mediu net, față de luna octombrie 2009

- procente -

	Oct 2009	Dec. 2009	Dec. 2010	Dec. 2011	Dec. 2012	Dec. 2013	Ian. 2014	Feb. 2014	Mar. 2014	Apr. 2014	Mai. 2014
Pensia medie de baza	100,0	99,2	93,1	94,2	89,9	92,3	95,3	95,1	95,1	94,8	94,8
Pensia de baza limită de vârstă	100,0	99,2	92,5	93,9	89,2	91,4	94,2	93,9	93,9	93,7	93,7
Salariul mediu net	100,0	106,4	99,8	103,7	104,6	106,8	97,8	97,5	102,3	103,8	100,6

Sursa datelor: Comunicatele lunare ale Institutului Național de Statistică, pe baza cărora au fost calculate puterile de cumpărare

Grafic nr. 1 Evoluția puterii de cumpărare a pensiei medii de bază, a pensiei pentru limită de vârstă și a salariului mediu net, față de luna octombrie 2009

Prin natura sa, puterea de cumpărare a pensiilor înregistrează creșteri numai în lunile de majorare a valorii punctului de pensie, după care urmează scăderi continue datorită creșterii prețurilor la produsele alimentare de bază, la produsele nealimentare și la principalele servicii.

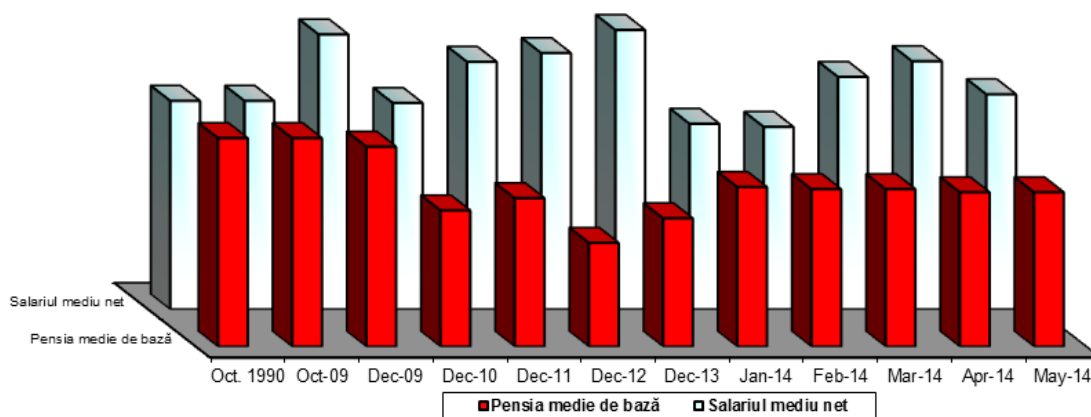
În luna mai 2014, puterea de cumpărare a pensiei medii de bază în sistemul asigurărilor sociale de stat, față de luna octombrie 2009, a fost de 94,83%.

Raportul între pensia medie de bază și salariul mediu brut, în luna mai 2014, a fost de 36,3%, iar raportul între pensia pentru limită de vârstă și salariul mediu brut a fost de 41,8%.

Salariul mediu brut, în luna mai 2014, a fost de 2.328 lei, respectiv de 2,76 ori mai mare decât pensia medie de bază (845 lei) și de 2,40 ori mai mare decât pensia medie de limită de vârstă (972 lei).

Și în primele cinci luni ale anului 2014, veniturile provenite din pensie au fost insuficiente unui trai decent pentru mulți dintre vârstnicii.

Grafic nr. 2 Evoluția puterii de cumpărare a pensiei medii și a salariului mediu net, în perioada octombrie 2009 – mai 2014

Semnalând faptul că în prezent puterea de cumpărare a pensiilor se află într-o dinamică preponderent descrescătoare, considerăm că se impune acordarea unei atenții speciale acestei categorii de populație prin includerea celor aflați în nevoie în programe de protecție socială.

CONCLUZII

O bună parte a populației vârstnice din *România* nu dispune de resurse financiare suficiente pentru o viață decentă și deci calitatea vieții acestei categorii de populație este compromisă. Cheltuielile pentru întreținerea locuinței, plata alimentelor și a serviciilor de sănătate sunt covârșitoare, încât preocupările pentru participarea la viața socială și culturală rămân reziduale, iar un sprijin real și consistent din partea statului nu există.

Astfel, nivelul minim de trai decent, stabilit de Institutul de Cercetare a Calității Vieții pentru un pensionar în luna mai 2014 a fost de 745 lei, sub acest nivel aflându-se un număr de 2.262.595 pensionari de asigurări sociale de stat (48,38% din total) care nu au avut posibilitatea să cheltuiască mai mult pentru nevoile proprii (anexa nr. 3.1).

Pensia medie de asigurări sociale în luna mai 2014 a fost de 845 lei, însă din totalul de 5.194.899 pensionari, 3.179.359 pensionari (61,20%) au avut pensii care s-au situat sub acest cuantum. (anexa nr. 3). Situația grea în care se găsește astăzi o bună parte a vârstnicilor din România, considerăm că se datorează următoarelor aspecte principale:

- creșterea progresivă și necontrolată a costurilor întreținerii locuinței, serviciilor și alimentelor de bază, ridică gradul de incidență a sărăciei în rândul vârstnicilor, care datorită vârstei înaintate sunt expuși suplimentar și unor riscuri specifice bătrâneții;
- deși combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale în rândul persoanelor vârstnice continuă să reprezinte un deziderat major, actele normative care prevedeau unele reglementări în acest sens¹⁵ au rămas declarative, fără un set de măsuri concrete care să se facă simțite la nivelul persoanelor vârstnice;

¹⁵ HOTĂRÂRE nr. 829 din 31 iulie 2002 privind aprobarea Planului național antisărăcie și promovare a incluziunii sociale, HOTĂRÂRE Nr. 1827 din 22 decembrie 2005 privind aprobarea Programului de implementare a Planului național antisărăcie și promovare a incluziunii sociale (PNAinc) pentru perioada 2006 – 2008;

- serviciile comunitare de îngrijire socio-medicală continuă să se situeze într-un stadiu incipient și se manifestă timid față de nevoile reale ale vârstnicilor aflați în dificultate;
- sistemul de servicii sociale este reglementat și dezvoltat fragmentat, asistența bătrânilor singuri, care nu se mai pot autogospodări și a celor cu dizabilități, ca grupuri principale de risc, nu se realizează coordonat într-un sistem articulat de servicii și instituții care prin cooperare permanentă să garanteze eficientizarea serviciilor acordate;
- capacitatea de asistare a persoanelor vârstnice în instituții specializate este foarte redusă și nu acoperă nici pe departe solicitările;
- unele persoane vârstnice sunt obligate să participe la acțiuni aducătoare de venit pentru asigurarea traiului zilnic - în acest context fiind evidențiată și exploatarea vârstnicilor, respectiv creșterea numărului cerșetorilor în rândul acestora;
- starea de sănătate a persoanelor vârstnice în general, a devenit îngrijorătoare din cauza accesibilității greoaie a acestora la serviciile medicale de urgență, în spitale, precum și în ceea ce privește procurarea medicamentelor;
- veniturile insuficiente ale multor pensionari fac ca aceștia să nu mai poată acoperi cheltuielile strict necesare pentru procurarea medicamentelor de întreținere a sănătății și pentru plata unor servicii medicale în ambulatoriu sau în spitale. De asemenea, introducerea noului mod de calcul pentru prețul de referință al medicamentelor a condus la cheltuieli și mai mari pentru asigurarea tratamentului sau chiar întreruperea acestuia, iar implementarea coplății prin introducerea de tarife corespunzătoare pentru anumite servicii de asistență medicală dezavantajează în primul rând persoanele vârstnice, ca principali consumatori de servicii medicale;
- fondurile alocate pentru asistența medicală stomatologică sunt subevaluate în raport cu necesitățile reale, vârstnicii constituind categoria de populație cea mai afectată de implicații dintre cele mai nefavorabile în acest domeniu.

Multe din nevoile de sprijin, în special cele de asistență socială comunitară la domiciliu, sunt acoperite numai formal prin măsuri legislative care nu se aplică sau nu se pot practic aplica fără acțiuni reale și concertate, la nivel local, în

special în mediul rural. Așadar, accesul limitat al vârstnicilor la serviciile sociale sporește riscul ca aceștia să rămână în rândul săracilor.

Oferta actuală de servicii de asistență medicală este, în general, afectată de lipsa de organizare, insuficiența resurselor materiale și umane ale sistemului de sănătate, de absența unei piețe a serviciilor de sănătate și de inegalității în accesul la serviciile medicale în special în mediul rural.

Sărăcia instalată în rândul persoanelor vârstnice a luat amploare pe fondul procesului de sărăcire a majorității populației României. Așa cum se cunoaște, vârstnicii nu sunt beneficiari ai creșterilor economice, iar cheltuielile curente, precum și cele viitoare, pentru plata serviciilor, a produselor alimentare de bază și a celor nealimentare, majorate de scumpiri periodice, tind să determine alunecarea spre sărăcie a tot mai multor persoane vârstnice.

De asemenea, în România nu au fost încă dezvoltate și aplicate programe care să vizeze pregătirea pentru pensionare și identificarea posibilităților de menținere a unei vieți active și a unei participări sociale semnificative pentru persoanele vârstnice. În ceea ce privește inserția socială a vârstnicilor, acesta rămâne în continuare un deziderat.

Participarea vârstnicilor pe piața forței de muncă nu este determinată doar de o disponibilitate a acestora pentru o activitate aducătoare de venit ilustrând astfel „principiul activizării” al protecției sociale, ci mai degrabă de *nevoia* de a munci pentru câștigarea traiului zilnic, în condițiile absenței sau insuficienței surselor de venit (mai ales în mediul rural).

Pe domenii de interes pentru persoanele vârstnice se evidențiază în mod expres, următoarele probleme:

⇒ **Pensii și asigurări sociale**

Conform noii legi a pensiilor nr. 263 /2010, pragul de pensionare urmează să ajungă pentru femei la 63 ani până în anul 2030 și pentru bărbați la 65 de ani până în anul 2015.

- Perioada minimă de contribuție va ajunge încă din ianuarie 2015, la 15 ani atât pentru femei cât și pentru bărbați, iar perioada totală de contribuție va crește, gradual, pentru femei de la 30 de ani (ianuarie 2015) până la 35 ani (ianuarie 2030), egalând-o pe cea a bărbaților, care va ajunge la 35 ani încă din ianuarie 2015.

Astfel, prin Legea nr. 263 /2010, s-au luat măsuri pentru reducerea numărului de pensionari:

- verificările ce preced încadrarea în grade de invaliditate (în scopul acordării acestui tip de pensie) sunt mai riguroase - raportul medical de evaluare completat de medicul expert al asigurărilor sociale va înlocui documentarul medical completat de medicul curant, iar toți pensionarii de invaliditate aflați în evidența Casei Naționale de Pensii Publice, vor fi verificați prin sistemul de verificare și control al INEMRCM¹⁶ (Institutul și centrele regionale).
- penalizarea cuantumului pensiei anticipate parțial este fix – 0,75% pentru fiecare lună de anticipare, ceea ce poate conduce la o penalizare maximă de 45,0% din valoarea pensiei pentru limită de vârstă. Legislația anterioară prevedea penalizări diferențiate, cuprinse între 0,05% și 0,50%, iar penalizarea maximă ajungea la 30,0%.

Față de sistemul actual de pensii din România putem desprind mai multe concluzii:

- raportului de dependență a crescut ca urmare a creșterii numărului de beneficiari și a diminuării numărului de contribuabili. Astfel, de la 315,1 pensionari¹⁷ la 1000 salariați în 1990, prin valuri succesive de pensionări anticipate, s-a ajuns în 1996 la 629,7 pensionari la 1000 salariați. Raportul de dependență a continuat să crească oscilând în jurul valorii unitare, ajungând în anul 2013 la 1.202,3 de pensionari la 1000 salariați;

- România are un nivel extrem de scăzut al cheltuielilor totale cu pensiile (9,2% din PIB, față de media Uniunii Europene de 12,9% în anul 2011 și față de 16,1% în Italia, 14,9% în Grecia, 14,8% în Austria, 14,8% în Portugalia, 14,5% în Franța, 14,3% în Danemarca, 13,3% în Serbia și 13,0% în Olanda);

- deși nivelul pensiilor a crescut ca valoare nominală în ultimii ani, din punct de vedere al valorii reale și al capacității de cumpărare acestea au înregistrat un declin alarmant. Ca urmare, tot mai mulți vârstnici nu-și pot asigura din pensie acoperirea cheltuielilor minime cotidiene legate de alimentație, întreținerea locuinței și procurarea medicamentelor. Situația devine și mai dificilă atunci când bătrânii sunt singuri, fără familie sau alte rude;

¹⁶ Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă

¹⁷ Au fost considerați doar pensionarii de asigurări sociale de stat

- nivelul pensiilor în sistemul public se menține mic față de cel al salariilor (pensia medie asigurări sociale - fără agricultori - a reprezentat în luna mai 2014 numai 36,3% din salariul mediu brut) în condițiile în care și salariile sunt departe de a fi suficiente, nu doar pentru un trai decent, ci și pentru a constitui un mijloc de atragere a forței de muncă;

- scăderea contribuțiilor prin creșterea șomajului (implicit prin scăderea numărului de contribuitori la fondul de pensii) în perioada de criză sau prin scăderea ratei de colectare de la unitățile rău platnice constituie o sursă potențială de reducere a veniturilor la fondul de pensii;

- sistemul public de pensii din România se găsește, în prezent, într-o situație critică, cu deficite financiare curente și oferă pensii în quantum insuficient unui trai decent pentru o bună parte a pensionarilor;

- există un risc major de sărăcie pentru populațiile vârstnice viitoare, în momentul în care pe piața forței de muncă vor intra generațiile reduse numeric, născute după 1989, de aceea este recomandată încurajarea participării populației la Pilonul III¹⁸ de pensii.

⇒ **Sănătate**

- Datele statistice demonstrează că starea de sănătate a pensionarilor, a vârstnicilor în general, a devenit îngrijorătoare din cauza accesibilității greoaie a acestora la serviciile medicale de urgență, precum și în procurarea medicamentelor;
- Din perspectiva furnizorilor de servicii socio-medicale la domiciliu principalele greutăți identificate sunt: lipsa spațiilor în care să își desfășoare activitatea și lipsa fondurilor pentru susținerea programelor și asigurarea continuității lor;
- În cazul unităților de asistență medico-socială se constată, de asemenea, că în componența colectivului de angajați nu sunt incluși medici cu specialitatea geriatrie și din acest motiv în aceste unități nu se pot efectua terapii specifice persoanelor vârstnice și nici terapii recuperatorii pentru bolile cronice ale acestora;
- Vârstnicii din mediul rural sunt în continuare dezavantajați de disfuncționalitățile rămase în sistemul actual, deoarece în multe localități

¹⁸**Pilonul III** este denumirea dată sistemului de pensii facultative, administrate de companii private, sistem bazat pe conturi individuale și aderare facultativă. Participarea la pensiile facultative din acest pilon nu este condiționată în funcție de vârstă

nu există cabinete ale medicilor de familie sau acestea funcționează în spații improprii. De asemenea, numărul farmaciilor și al punctelor farmaceutice în mediul rural este foarte mic comparativ cu cel din orașe. Situația este aceeași și pentru centrele de recoltare și laboratoarele pentru analize. O problemă care vine în completarea acestora și reduce considerabil accesibilitatea la serviciile medicale și la produsele farmaceutice, constă în lipsa infrastructurii, inclusiv a mijloacelor de transport către localitățile urbane, situație care izolează unele comunități, cunoscut fiind faptul că în localitățile mici populația este preponderent vârstnică;

- Platforma gerontologică preconizată a se implementa se regăsește numai parțial în practica instituțiilor publice de sănătate și a organizațiilor societății civile.

⇒ **Asistența socială**

- Se constată o slabă dezvoltare a serviciilor pentru vârstnicii aflați în dificultate comparativ cu alte categorii defavorizate de populație (copii, persoane cu dizabilități) și o insuficientă dezvoltare a structurilor la nivelul autorităților publice centrale și locale care să monitorizeze cazurile sociale din cadrul acestora;
- Nu sunt dezvoltate programe de reinserție și de menținere a unei vieți active și a unei participări semnificative a persoanelor vârstnice în societate;
- Legislația în domeniul financiar nu încurajează suficient transferurile între sectorul public și cel privat, astfel încât resursele sunt insuficiente și inegal repartizate la nivelul comunităților, cu diferențe majore între localități;
- Nu există o autoritate la nivel național care să monitorizeze aplicarea măsurilor pe plan local și pentru gestionarea bazei de date cu privire la protecția persoanelor;
- Nu există servicii /departamente destinate persoanelor vârstnice în cadrul direcțiilor de asistență socială județene, persoanele vârstnice intrând în categoria persoanelor adulte sau cu dizabilități;
- Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, reprezintă un act normativ depășit față de situația actuală ceea ce face ca administrația publică centrală cu atribuții în domeniu să nu fie în măsură să

elimine situațiile de abuz și neglijență la care sunt expuse persoanele vârstnice;

- Structura de personal a unităților publice și private de asistare și îngrijire a vârstnicilor (cămine, centre de zi, unități medico /sociale, centre de îngrijire și asistență, adăposturi de noapte, cluburi ale pensionarilor) este incompletă, *lipsind cel mai adesea specialiști precum: ergoterapeuți, kinetoterapeuți, medici geriatri sau stomatologi;*
- Numărul căminelor pentru persoanele vârstnice, comparativ cu solicitările, este mic și se justifică înființarea de noi cămine, cu îmbunătățirea substanțială a confortului.

⇒ **Îngrijirea la domiciliu**¹⁹

- *Echipa multidisciplinară nu funcționează*, astfel încât de cele mai multe ori evaluarea persoanei și decizia în vederea îngrijirii sunt fracționate fără ca specialiștii să poată comunica în stabilirea recomandărilor;
- *Nu există unități cu program permanent* și foarte puțini dintre furnizori asigură asistență medicală de urgență, deși problematica specifică vârstnicilor ar impune înființarea unui asemenea tip de intervenție;
- *Lipsa fondurilor și a personalului acreditat* pentru derularea de programe de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice;
- Serviciile sociale, socio-medicale și medicale oferite în prezent persoanelor vârstnice cuprind un pachet de bază care este necesar să fie revizuit și completat în funcție de nevoile individuale identificate în rândul populației vârstnice;
- Repartizarea furnizorilor de servicii de îngrijire în teritoriu este inegală - în detrimentul beneficiarilor din mediul rural - oferta de servicii fiind mult mai redusă pentru localitățile mici și pentru cele rurale. Această discrepanță trebuie avută în vedere la elaborarea strategiilor de politică socială și la distribuirea fondurilor de la bugetul de stat și local pentru a se acorda

¹⁹Avantajele pe care îngrijirea la domiciliu le prezintă în raport cu asistarea în centre rezidențiale sunt cunoscute ca fiind: creșterea confortului psihic, conservarea autonomiei și funcțiilor sociale ale persoanei, prevenirea izolării și menținerea unei vieți active, descongestionarea unităților sanitare și de asistență socială, cât și creșterea calității îngrijirii prin implicarea specialiștilor.

servicii la domiciliu și vârstnicilor din mediul rural care au rămas singuri prin migrația generației tinere către mediul urban.

⇒ **reglementări legislative:**

- Legislația în domeniul sanitar nu încurajează furnizorii de servicii medicale pentru a încheia contracte cu casele județene de asigurări de sănătate, iar sumele decontate de către acestea sunt considerate insuficiente pentru acoperirea costurilor programelor derulate;
- Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice nu acoperă întreaga problematică a acestei categorii de populație, iar prevederile sale sunt depășite și nu se aplică corespunzător;
- Lipsește o lege cadru pentru protecția drepturilor persoanelor vârstnice, precum și a unor reglementări specifice și punctuale prin aplicarea cărora să se asigure:
 - luarea în considerare a particularităților, definițiilor și procedurilor stabilite în legislația Comunității Europene, pentru corespondența organizatorică, funcțională și administrativă cu practicile din țările Uniunii Europene în domeniul protecției sociale a persoanelor vârstnice;
 - adoptarea unei noi definiții a persoanei vârstnice și precizarea în mod clar a situațiilor în care aceasta intră în procesul de evaluare socio-medicală și de participare la un program de servicii;
 - detalierea în mod clar a tuturor drepturilor persoanelor vârstnice și a modului de acces la acestea;
 - extinderea problematicei vârstnicilor prin introducerea de prestații, facilități și accesibilități acordate acestora, reglementarea condițiilor de acordare a acestor drepturi și stabilirea instituțiilor implicate și obligate să le soluționeze solicitările;
 - reglementarea principiilor, criteriilor și modului de calcul al contribuției individuale a persoanelor vârstnice asistate în unități de stat și private, precum și situațiile în care asistatul nu are venituri suficiente și susținători legali. În acest domeniu, trebuie să se stabilească în mod clar aportul consiliilor locale și județene, precum și ale persoanelor juridice private care derulează programe de servicii pentru persoanele vârstnice;

- stabilirea pachetelor minimale de servicii ce se justifică a fi acordate pentru principalele situații socio-medicele ce se întâlnesc în mod curent la persoanele vârstnice aflate în dificultate, cât și cele oferite în regim de urgență;
- reglementarea procedurilor de contractare și finanțare a serviciilor, precum și modul de furnizare a acestora, astfel încât ele să fie de calitate și să răspundă obiectivelor programelor stabilite de către comisiile de evaluare a situației socio-medicele a persoanelor vârstnice;
- stabilirea și verificarea aplicării procedurilor care privesc acordarea îngrijirilor pentru persoanele vârstnice, realizarea activităților pe baza unui plan individualizat întocmit în urma aplicării grilei de evaluare a nevoilor și a fișei socio-medicele, în care fiecare specialist să propună măsuri, termene și modalități de evaluare a activității;
- reglementarea procedurilor de lucru pentru înstrăinarea bunurilor proprietate personală în scopul de a proteja dreptul de proprietate și de a conserva bunurile mobile și imobile ale persoanelor vârstnice aflate în situații vulnerabile și de risc;
- reglementarea îndatoririlor, obligațiilor și a răspunderii civile și după caz penale a persoanelor fizice desemnate să acorde servicii de îngrijire persoanelor vârstnice;
- instituirea obligației ca fiecare primărie să cunoască vârstnicii din cadrul comunității care se găsesc în situație de risc socio-medical și în colaborare cu instituțiile de specialitate și reprezentanții societății civile să acționeze operativ pentru ameliorarea condițiilor de trai a acestor persoane;
- Lipsește un Program Național pentru Protecția Socială a Persoanelor Vârstnice care să fie însușit și aprobat de Parlament, cu obiective comparabile cu cele existente la nivel european, astfel încât guvernul actual și cele viitoare să aibă obligația să-l aplice în condiții de responsabilitate.

PROPUNERI

Apreciind că pentru pensionarul singur din mediul urban, valoarea coșului de consum lunar stabilit de Institutul Național de Statistică, precum și nivelul minim de trai decent, respectiv nivelul minim de subzistență, furnizate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, sunt insuficiente pentru a-i asigura acestuia un trai decent, Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice propune instituirea unui coș minim de consum lunar pentru pensionarul singur din mediul urban, păstrând pentru produsele alimentare cantitățile stabilite de Institutul Național de Statistică pentru asigurarea necesarului minim de calorii.

Utilizând prețurile lunii mai 2014, nivelul acestui coș minim de consum lunar a fost de 1.077,54 lei /persoană, nivel considerat acceptabil, care ar trebui să fie atins de pensia medie de bază. (Anexa nr. 4).

În perioada actuală este necesar ca în România să se promoveze măsuri concrete destinate persoanelor vârstnice prevăzute într-un Program Național pentru Protecția Socială a Persoanelor Vârstnice, pentru a permite acestora să dispună de resurse suficiente pentru o existență decentă, să poată participa activ la viața publică, socială și culturală și să poată duce o existență independentă, cât mai mult timp posibil.

În ceea ce privește principalele **contribuții ale administrației publice** centrale și locale, responsabilizate pentru îmbunătățirea condițiilor socio-economice ale persoanelor vârstnice, apreciem că acestea pot fi sintetizate după cum urmează:

1. În domeniul asigurărilor sociale

Promovarea sistemului unitar public de pensii la nivel național, într-o concepție îmbunătățită, care să țină cont de următoarele propuneri:

- Legislația în domeniul pensiilor să prevadă în mod expres:
 - reglementarea valorii punctului de pensie la cel puțin 45,0% din salariu mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat; iar pentru situațiile în care pe parcursul anului salariul mediu brut realizat depășește în 3 luni consecutive cu peste 5,0% pe

cel prognozat, valoarea punctului de pensie să se majoreze în mod corespunzător;

- Reducerea numărului de pensionari (și implicit a ratei de dependență), prin:
 - egalizarea vârstei limită de pensionare a femeilor cu cea a bărbaților, respectiv la 65 ani, în orizontul de prognoză 2015 - 2030;
 - aplicarea de practici flexibile de lucru care să încurajeze persoanele vârstnice rămână sau să reintre pe piața muncii; instituirea de norme și convenții care să permită prelungirea vieții active, dincolo de 65 de ani, cu beneficii fiscale și sociale atât pentru vârstnici, cât și pentru angajatori;
 - eliminarea pensionării anticipate;
 - revizuirea prevederilor legale privind cumulul dintre pensie și veniturile salariale realizate de pensionarii activi după vârsta limită de pensionare.
- Eliminarea impozitării pensiilor în cuantum de până la 1.500 lei;
- În perspectivă, motivarea și încurajarea angajaților și angajatorilor să participe la Pilonul III²⁰ de pensii, cu avantajul unor beneficii de natură fiscală pentru aceștia, iar pentru angajat cu avantajul acumulării și fructificării contribuțiilor strânse de-a lungul vieții, în contul /conturile personale din cadrul fondului de pensii facultative, contribuții pe care le va putea folosi din momentul pensionării.
- Menținerea pe termen scurt și creșterea (pe termen lung) a numărului de angajați cu forme legale prin politici active în sfera ocupării forței de muncă, investiții (care să creeze noi locuri de muncă și să crească veniturile);
- Creșterea numărului de contribuitori prin atragerea celor care lucrează în agricultură sau ca liber întreprinzători și care în prezent sunt neasigurați și prin includerea altor categorii de persoane care obțin venituri. Atragerea de noi asigurați în rândul populației active le-ar putea garanta acestora o formă de venit și, în plus, prin contribuția lor ar participa la întregirea fondului de asigurări sociale.

²⁰ **Pilonul III** este denumirea dată sistemului de pensii facultative, administrate de companii private, sistem bazat pe conturi individuale și aderare facultativă. Participarea la pensiile facultative din acest pilon nu este condiționată în funcție de vârstă

2. În domeniul sănătății publice

Revizuirea și îmbunătățirea pachetului de legi care reglementează sănătatea populației, asigurarea acestuia pe baza unei concepții moderne prin :

- creșterea accesului la serviciile de protecție a sănătății și îndeosebi la serviciile medicale de bază. Derularea de programe speciale pentru persoanele vârstnice;
- înființarea de către direcțiile sanitare a secțiilor de geriatrie în toate spitalele și a cabinetelor de geriatrie în toate municipiile și orașele mari;
- acordarea de asistență medicală gratuită persoanelor vârstnice, precum și de gratuități la medicamentele pentru întreținerea sănătății și mod deosebit pentru bolile cronice;
- stabilirea unui sistem rațional de aprovizionare a farmaciilor cu medicamente compensate și gratuite și în mod special cu cele destinate întreținerii stării de sănătate a persoanelor vârstnice;
- asigurarea gratuității analizelor de laborator și a investigațiilor în regim de urgență pentru persoanele vârstnice, pe toată perioada lunii, indiferent de decadă;
- îmbunătățirea colaborării între casele de asigurări de sănătate județene și direcțiile sanitare județene prin stabilirea de atribuții și responsabilități clare și precise în regulamente cadru aprobate prin ordin al ministrului sănătății publice;
- înființarea de unități medico-sociale și alocarea resurselor financiare necesare de la consiliile județene pentru funcționarea acestora, precum și încheierea de contracte de furnizare de servicii cu casele județene de asigurări sociale de sănătate;
- înființarea de centre medicale în toate unitățile administrativ - teritoriale care să asigure serviciile medicale de urgență și să supravegheze tratamentul ambulatoriu al persoanelor vârstnice;
- acordarea de competente mai largi medicului de familie pentru recomandarea efectuării de investigații de laborator și radiologice;
- aplicarea de măsuri organizatorice care să conducă la scăderea duratei de prezentare a echipei de salvare, la locul și la ora solicitării;
- urgentarea completării cu personal medico-farmaceutic a tuturor localităților rurale;

- implementarea în toate zonele țării a programelor de îngrijiri la domiciliu;
- dezvoltarea serviciilor de recuperare primară și secundară în mediul urban și rural (în marile comune), identificarea de resurse financiare și suplimentarea fondurilor pentru compensarea medicamentelor pentru a nu se mai crea blocaje în farmacii la eliberarea rețetelor compensate și gratuite;
- încurajarea marilor producători de medicamente din România să fabrice echivalente ale produselor străine pentru care nu există corespondent printre produsele românești, prin acordarea unor facilități la comercializarea medicamentelor, scutiri de taxe și impozite etc.;
- reducerea prețurilor de vânzare a medicamentelor care, în prezent, cuprind în proporții ridicate o serie de costuri și adaosuri nejustificate;
- respectarea drepturilor pentru anumite categorii de persoane, prevăzute în legi speciale, cum ar fi: veteranii de război și văduvele de război, persoanele persecutate din motive politice, etnice, persoanele cu handicap etc., în ceea ce privește gratuitatea integrală a serviciilor medicale și a medicamentelor.

3. în domeniul asistenței sociale

Adoptarea unei legi pentru protecția socială a persoanelor vârstnice în acord cu drepturile persoanelor vârstnice adoptate la nivel european, care să reglementeze în principal :

- îmbunătățirea și extinderea tipurilor de servicii ce le sunt asigurate vârstnicilor în instituțiile de asistență socială în regim rezidențial, respectiv programe de terapie ocupațională, recuperare etc.;
- organizarea de campanii de popularizare a instituțiilor care au atribuții de protecție socială a persoanelor vârstnice, pentru ca aceștia să poată fi informați permanent cu privire la căile de acces la drepturile și facilitățile acordate prin legi speciale și diverse alte reglementări;
- dezvoltarea sistemului rezidențial de asistență socială pentru vârstnici prin reabilitarea căminelor existente pentru persoane vârstnice și construcția de noi cămine, îmbunătățirea confortului în cămine prin dotarea cu echipamente, aparatura medicală, electrocasnică, electronică și mobilier;

- completarea instituțiilor de asistență socială cu personal și cu respectarea obligatorie a structurii minimale de personal de specialitate;
- extinderea la nivel național a serviciilor de îngrijire la domiciliu pentru a răspunde nevoilor individuale ale cât mai multor vârstnici, pentru prevenirea instituționalizării, a marginalizării sociale și a izolării;
- dezvoltarea sistemului de îngrijiri la domiciliu de lungă durată, pentru a nu fi compromisă existența persoanelor vârstnice, deoarece odată cu înaintarea în vârstă, crește riscul de a prezenta boli, invalide și implicit dependență;
- perfecționarea personalului care activează în programe de sprijin pentru persoanele vârstnice prin participarea la schimburi de experiență și cursuri de formare, atragerea de specialiști cu experiență, angajarea unui număr tot mai mare de specialiști și organizarea unei rețele comunitare de medici geriatrii prin dubla specializare a medicilor de medicină internă;
- îmbunătățirea, extinderea și diversificarea serviciilor ce se acordă vârstnicilor asistați la domiciliu, respectiv prin programe de terapie ocupațională, recuperare, activități cultural - artistice etc.;
- implementarea unui sistem național de evidență și monitorizare a cazurilor sociale, ce privesc persoanele vârstnice, pentru o evaluare a cererii și ofertei de servicii, utilă la elaborarea strategiei de dezvoltare a rețelei de servicii sociale în funcție de nevoile identificate;
- combaterea izolării și încurajarea integrării sociale și în activitate a vârstnicilor prin formarea specialiștilor în domeniul geriatric și responsabilizarea cetățenilor din cadrul comunităților, organizarea de seminarii pe teme privind consecințele îmbătrânirii, impactul pensionării și a efectelor ce decurg din aceasta, organizarea de evenimente dedicate vârstei a treia în centrele de zi /cluburi;
- susținerea implicării active a persoanelor vârstnice în viața socială prin informare, sprijin și consiliere, dezvoltarea programelor ocupaționale în centrele de zi /cluburi, nominalizarea lor în organismele consultative la nivel de comunitate în vederea participării lor active la soluționarea problemelor pe plan local și valorificarea competențelor dobândite în viața activă;

- crearea unor punți între generațiile tinere și vârstnici prin organizarea de rețele de voluntari tineri care să se implice pentru îmbunătățirea calității vieții persoanelor vârstnice instituționalizate și a celor care locuiesc singuri, iar pe de altă parte pentru susținerea unor programe în vederea dezvoltării relațiilor interumane între copiii instituționalizați, elevi etc. și persoanele vârstnice, respectiv oricare alte inițiative menite să realizeze un schimb reciproc de informații pentru familiarizarea cu problematica celor două generații.

BIBLIOGRAFIE

1. *** Coordonate ale nivelului de trai din România. Veniturile și consumul populației în anul 2013, Institutul Național de Statistică, 2014;
2. *** Coșul de consum lunar pentru un pensionar singur și pentru pensionarul din familia de 2 pensionari, pentru lunile ianuarie și mai 2014, Institutul Național de Statistică.
3. *** Indicatori de incluziune socială calculați de Ministerul Muncii Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice corespunzători perioadei 2003-2012
4. *** Situația statistică a numărului de pensionari de asigurări sociale de stat și agricultori, pentru luna mai 2014, Casa Națională de Pensii Publice;
5. *** Nivelul minim de trai decent și nivelul minim de subzistență, pentru lunile ianuarie și mai 2014 și structura cheltuielilor minime de consum estimate pentru un pensionar singur în prețurile lunii mai 2014, Institutul de Cercetare a Calității Vieții;
6. *** Veniturile și consumul populației trim. III 2009, INS, București, 2010.
7. *** World Bank Romania: Poverty assessment. June 2003. Report No. 26169 - RO, apărut sub același număr și în limba română: România: Raport de Evaluare a Sărăciei, octombrie 2003
- 8.*** Martin Ravallion, Poverty Comparisons, The World Bank, 1994

**Numărul de pensionari de asigurări sociale de stat,
pe județe la nivelul lunii mai 2014**

Nr. crt.	Județul	Populația totală ^{*)}	Număr pensionari	pensionari în populația județului/țării %	pensionari la nivel de județ din totalul pensionarilor %	Pensia medie
1	Alba	367.185	84.222	22,94	1,80	837
2	Arad	451.434	101.503	22,48	2,17	777
3	Argeș	630.522	147.628	23,41	3,16	850
4	Bacău	707.045	141.622	20,03	3,03	839
5	Bihor	589.500	149.939	25,43	3,21	796
6	Bistrița-Năsăud	315.577	56.471	17,89	1,21	711
7	Botoșani	439.152	77.343	17,61	1,65	687
8	Brașov	600.125	140.667	23,44	3,01	1.014
9	Brăila	348.812	79.513	22,80	1,70	797
10	Buzău	469.949	108.273	23,04	2,32	750
11	Caraș-Severin	313.827	76.989	24,53	1,65	842
12	Călărași	307.180	63.754	20,75	1,36	712
13	Cluj	693.042	162.973	23,52	3,48	902
14	Constanța	723.881	140.281	19,38	3,00	869
15	Covasna	220.840	44.422	20,12	0,95	803
16	Dâmbovița	525.800	112.636	21,42	2,41	803
17	Dolj	690.257	154.377	22,37	3,30	795
18	Galați	601.188	124.317	20,68	2,66	915
19	Giurgiu	276.687	58.443	21,12	1,25	677
20	Gorj	370.861	76.779	20,70	1,64	879
21	Harghita	322.874	73.438	22,75	1,57	806
22	Hunedoara	450.061	124.589	27,68	2,66	1.041
23	Ialomița	282.561	57.527	20,36	1,23	731
24	Iași	849.670	146.648	17,26	3,14	828
25	Ifov	358.470	71.625	19,98	1,53	779
26	Maramureș	506.258	112.480	22,22	2,41	823
27	Mehedinți	284.791	58.879	20,67	1,26	809
28	Mureș	576.417	134.979	23,42	2,89	804
29	Neamț	554.240	115.806	20,89	2,48	802
30	Olt	449.565	93.585	20,82	2,00	728
31	Prahova	799.720	194.862	24,37	4,17	905
32	Satu Mare	361.198	76.664	21,22	1,64	719
33	Sălaj	238.167	56.444	23,70	1,21	766
34	Sibiu	425.961	95.482	22,42	2,04	870
35	Suceava	708.302	138.791	19,59	2,97	744
36	Teleorman	383.139	94.168	24,58	2,01	731
37	Timiș	681.732	149.289	21,90	3,19	849
38	Tulcea	240.671	44.202	18,37	0,94	749
39	Vaslui	446.736	80.971	18,13	1,73	708
40	Vâlcea	401.868	100.773	25,08	2,15	784
41	Vrancea	385.883	68.307	17,70	1,46	705
42	București	1.916.017	484.832	25,30	10,36	1.068
	TOTAL	21.267.165	4.676.493	21,99	100,00	845

^{*)}Populația totală a României la data de 1 iulie 2013, ultima publicată

Valoarea coșului de consum al gospodăriilor de pensionari ^{*)}
(pensionarul singur)

Nr. ctr.	Produse alimentare	Valoare lei lunar/ persoană (prețuri mai 2014)		
		TOTAL	URBAN	RURAL
1	Făină	2,77	2,42	3,06
2	Mălai	4,77	2,53	6,69
3	Pâine	26,19	23,50	28,50
4	Produse de franzelărie, Specialități de panificație	2,24	2,46	2,05
5	Paste făinoase	2,19	2,33	2,07
6	Orez	2,70	2,45	2,92
7	Fasole boabe	6,26	4,42	7,84
8	Cartofi	10,30	10,20	10,39
9	Morcovi, pătrunjel, păstârnac	1,59	1,92	1,31
10	Ceapă uscată	3,04	2,85	3,20
11	Varză murată și alte murături	6,43	4,21	8,34
12	Bulion	3,29	2,64	3,84
13	Conserve de legume	1,45	1,35	1,54
14	Mere	3,52	4,21	2,93
15	Citrice, fructe meridionale	2,10	2,75	1,55
16	Conserve din fructe	2,27	2,14	2,38
17	Carne de bovine	5,14	7,43	3,18
18	Carne de porcine	10,57	11,79	9,53
19	Carne de pasăre	16,95	15,73	18,00
20	Carne de oaie și alte feluri de carne	2,44	1,76	3,01
21	Preparate din carne	14,33	13,40	15,14
22	Pește proaspăt și congelat	3,88	3,89	3,87
23	Lapte proaspăt	15,50	17,07	14,16
24	Lapte bătut, iaurt	1,76	2,18	1,40
25	Telemea de vacă	6,74	7,49	6,09
26	Telemea de oaie	3,88	3,84	3,91
27	Brânză proaspătă și smântână	6,00	6,01	5,98
28	Ouă	9,33	8,37	10,15
29	Untură	1,46	0,64	2,16
30	Ulei comestibil	8,62	8,31	8,88
31	Margarină	2,19	2,59	1,85
32	Zahăr	5,00	4,79	5,18
33	Ciocolată, bomboane	0,66	0,78	0,56
34	Băuturi nealcoolice	2,65	3,38	2,03
	Total 1-34	198,21	191,83	203,68
	Alte produse alimentare	25,37	28,58	22,41
	TOTAL produse alimentare	223,58	220,41	226,09

^{*)}Valorile sunt stabilite de Institutul Național de Statistică

Nr. ctr.	Produse nealimentare	Valoare lei lunar/ persoană (prețuri mai 2014)		
		TOTAL	URBAN	RURAL
35	Confecții	1,88	2,12	1,67
36	Tricotaje	0,76	0,77	0,75
37	Încălțăminte	3,23	2,82	3,57
38	Cărți, ziare, papetărie	1,46	2,59	0,49
39	Medicamente	12,54	18,65	7,29
40	Articole de igienă	6,06	7,95	4,45
41	Combustibili	26,51	10,26	40,45
	Total 35-41	52,44	45,18	58,67
	Alte produse nealimentare	19,35	16,67	21,65
	TOTAL produse nealimentare	71,79	61,85	80,32
	Servicii			
42	Apă, canal, salubritate	30,45	62,15	
43	Energie electrică	26,94	34,06	20,83
44	Energie termică	21,68	46,76	0,17
45	Gaze naturale	28,42	52,00	8,19
46	Abonament RTV	5,31	8,36	2,69
47	Telefon	10,52	18,89	3,35
48	Transport de călători	3,82	6,11	1,86
49	Servicii medicale	2,98	3,25	2,75
	Total 42-49	130,12	231,59	43,09
	Alte servicii	20,56	36,59	6,81
	TOTAL servicii	150,68	268,18	49,90
	TOTAL	446,06	550,44	356,31

Valoarea coșului de consum al gospodăriilor de pensionari^{*)}
(familia formată din 2 pensionari)

Nr. ctr.	Produse alimentare	Valoare		
		lei lunar/ persoană (prețuri mai 2014)		
		TOTAL	URBAN	RURAL
1	Făină	2,38	2,18	2,54
2	Mălai	4,50	2,03	6,43
3	Pâine	25,00	23,53	26,15
4	Produse de franzelărie, specialități de panificație	1,38	1,55	1,12
5	Paste făinoase	1,54	1,71	1,41
6	Orez	1,87	1,60	2,07
7	Fasole boabe	4,75	3,28	5,90
8	Cartofi	7,74	7,82	7,67
9	Morcovi, pătrunjel, păstârnac	1,18	1,53	0,91
10	Ceapă uscată	2,34	2,17	2,47
11	Varză murată și alte murături	6,67	4,75	8,16
12	Bulion	2,70	2,38	2,96
13	Conserve de legume	1,41	1,34	1,46
14	Mere	2,76	3,60	2,11
15	Citrice, fructe meridionale	1,90	2,45	1,26
16	Conserve din fructe	1,87	2,12	1,67
17	Carne de bovine	4,75	7,31	2,74
18	Carne de porcine	10,44	12,77	8,62
19	Carne de pasăre	12,63	11,64	13,4
20	Carne de oaie și alte feluri de carne	3,35	21,28	4,08
21	Preparate din carne	12,98	12,00	13,74
22	Pește proaspăt și congelat	3,16	3,46	2,92
23	Lapte proaspăt	11,30	10,70	11,77
24	Lapte bătut, iaurt	1,72	1,59	1,82
25	Telemea de vacă	5,75	5,75	5,75
26	Telemea de oaie	3,78	4,12	3,52
27	Brânză proaspătă și smântână	5,79	5,26	6,21
28	Ouă	7,16	6,51	7,66
29	Untură	1,36	0,57	1,98
30	Ulei comestibil	6,45	6,60	6,34
31	Margarină	1,41	1,81	1,09
32	Zahăr	3,66	3,65	3,66
33	Ciocolată, bomboane	0,54	0,69	0,41
34	Băuturi nealcoolice	2,49	3,63	1,59
	Total 1-34	168,70	183,41	171,62
	Alte produse alimentare	19,40	13,76	15,45
	TOTAL produse alimentare	188,11	197,16	187,07

^{*)}Valorile sunt stabilite de Institutul Național de Statistică

Nr. ctr.	Produse nealimentare	Valoare lei lunar/ persoană (prețuri mai 2014)		
		TOTAL	URBAN	RURAL
35	Confecții	2,30	2,64	2,04
36	Tricotaje	0,96	1,17	0,79
37	Încălțăminte	3,69	3,42	3,91
38	Cărți, ziare, papetărie	1,89	3,38	0,73
39	Medicamente	12,35	19,02	7,15
40	Articole de igienă	5,34	7,62	3,56
41	Combustibili	25,36	11,17	36,44
	Total 35-41	51,90	48,42	54,62
	Alte produse nealimentare	19,15	19,95	17,53
	TOTAL produse nealimentare	71,05	68,37	72,15
	Servicii			
42	Apă, canal, salubritate	22,78	48,26	2,88
43	Energie electrică	21,57	27,58	16,88
44	Energie termică	16,20	36,94	-
45	Gaze naturale	24,89	45,97	8,43
46	Abonament RTV	3,93	6,42	1,98
47	Telefon	8,80	15,00	3,95
48	Transport de călători	3,81	6,06	2,05
49	Servicii medicale	5,98	6,94	5,23
	Total 42-49	107,96	193,18	41,40
	Alte servicii	17,06	30,52	10,52
	TOTAL servicii	125,02	223,70	51,92
	TOTAL	384,18	489,24	311,14

**Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat și agricultori
pe niveluri de pensii*) și pe categorii, în luna MAI 2014**

-persoane-

Tranșe de cuanum - lei -	TOTAL Asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
TOTAL, din care:	5.194.899	3.795.456	18.468	96.164	708.048	41.316	324.570	342.162	576.069	694
Procente	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
350	735.108	389.350	103	5.989	80.234	5.758	24.506	49.970	258.743	689
351 – 375	135.926	81.482	22	3.410	18.755	485	7.564	10.706	32.255	2
376 – 400	129.612	70.004	24	4.189	25.228	884	12.675	11.669	30.165	2
401 – 446	347.900	230.371	41	8.824	58.266	3.151	29.831	25.284	50.397	1
Sub valoarea coșului de consum lunar ** 446 lei	1.348.546	771.207	190	22.412	182.483	10.278	74.576	97.629	371.560	694
Procente	25,96	20,32	1,03	23,31	25,77	24,88	22,98	28,53	64,50	100,00
447 – 450	30.924	20.477	4	784	5.180	280	2.652	2.248	4.479	0
451 – 500	284.703	152.177	49	9.746	74.807	5.458	36.849	32.500	47.924	0
501 – 590	401.764	229.496	374	13.977	115.465	6.973	55.010	53.482	42.452	0
Sub valoarea nivelului minim de subzistență *** : 590 lei	2.065.937	1.173.357	617	46.919	377.935	22.989	169.087	185.859	466.415	694
Procente	39,77	30,91	3,34	48,79	53,38	55,64	52,10	54,32	80,97	100,00

Coordonatele nivelului de trai al pensionarilor din România

Tranșe de cuanțum - lei -	TOTAL Asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
591 – 740	689.388	393.794	641	23.983	198.126	11.965	94.390	91.771	72.844	0
701 – 745	25.602	19.684	126	634	4.109	194	1.937	1.978	1.049	0
Sub valoarea nivelului minim de trai decent^{***} : 745 lei	2.780.927	1.586.835	1.384	71.536	580.170	35.148	265.414	279.608	540.308	694
Procente	53,53	41,81	7,49	74,39	81,94	85,07	81,77	81,72	93,79	100,00
746 – 790	183.473	141.065	901	4.542	29.446	1.391	13.882	14.173	7.519	0
791 – 800	40.721	32.670	272	900	5.455	255	2.511	2.689	1.424	0
801 – 845	174.237	147.299	1.525	3.133	17.628	835	8.222	8.571	4.652	0
Sub valoarea pensiei de bază : 845 lei	3.179.358	1.907.869	4.082	80.111	632.699	37.629	290.029	305.041	553.903	694
Procente	61,20	50,27	22,10	83,31	89,36	91,08	89,36	89,15	96,15	100,00
846 – 900	217.799	184.124	1.907	3.917.0	22.035.0	1.044.0	10.277.0	10.714.0	5.816.0	0.0
901 – 1000	355.775	319.788	3.573	4.130	21.973	1.021	10.100	10.852	6.311	0
1001 – 1500	564.179	530.046	4.971	4.078	19.080	926	8.669	9.485	6.004	0
1501 – 1693	582.528	564.346	3.013	2.649	9.367	515	4.179	4.673	3.153	0
1694 – 1836	119.604	116.953	433	483	1.305	88	608	609	430	0
1837 – 2000	68.154	66.807	216	293	639	41	293	305	199	0
2001 – 2500	71.980	70.570	206	336	692	40	304	348	176	0
2501 – 3000	21.597	21.233	44	102	165	6	66	93	53	0
3001 – 3500	7.901	7.791	17	36	46	0	19	27	11	0
3501 – 4000	3.102	3.063	1	10	21	2	12	7	7	0
4001 – 4500	1.453	1.428	1	12	10	1	7	2	2	0
4501 – 5000	622	608	1	4	7	0	4	3	2	0
peste 5000	847	830	3	3	9	3	3	3	2	0
Pensia medie (lei)	795	896	1047	643	581	546	591	575	407	208

⁾ Suma suplimentară alocată de la bugetul de stat pentru asigurarea pensiei minime garantate de 350 lei nu este luată în calcul

⁾ Valoarea **coșului de consum lunar** al pensionarului singur. total țară, **calculat la prețurile lunii mai 2014, comunicat de Institutul Național de Statistică.**

⁾ Valoarea nivelului minim de subzistență și a nivelului minim de trai decent. total țară. pentru pensionarul singur, **calculat la prețurile lunii mai 2014, comunicat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții;**

Gruparea pensionarilor de asigurări sociale de stat pe niveluri de pensii^{*)} și pe categorii, în luna MAI 2014

-persoane-

Tranșe de cuantum - lei -	TOTAL Asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
TOTAL, din care:	4.676.493	3.327.277	18.468	96.164	703.674	40.718	320.794	342.162	530.216	694
Procente	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
350	501.920	205.939	103	5.989	76.284	5186	21.128	49.970	212.916	689
351 – 375	92.810	38.567	22	3.410	18.559	479	7.374	10.706	32.250	2
376 – 400	101.788	42.249	24	4.189	25.163	878	12.616	11.669	30.161	2
401 – 446	203.312	85.921	41	8.824	58.143	3.138	29.721	25.284	50.382	1
Sub valoarea coșului de consum ** lunar : 446 lei	899.830	372.676	190	22.412	178.149	9.681	70.839	97629	325.709	694
Procente	19,24	11,20	1,03	23,31	25,32	23,78	22,08	28,53	61,43	100,00
447 – 450	18.072	7637	4	784	5.169	279	2.642	2.248	4.478	0
451 – 500	243.759	111.255	49	9.746	74.786	5.458	36.828	32.500	47.923	0
501 – 590	395.940	223.675	374	13.977	115.462	6.973	55.007	53.482	42.452	0
Sub valoarea nivelului minim de *** subzistență : 590 lei	1.557.601	715.243	617	46.919	373.566	22.391	165.316	185.859	420.562	694
Procente	33,31	21,50	3,34	48,79	53,09	54,99	51,53	54,32	79,32	100,00

Tranșe de cuantum - lei -	TOTAL Asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie anticipată	Cu pensie anticipată parțială	Cu pensie de invaliditate din care:				Cu pensie de urmaș	Cu ajutor social
					Total	Grad 1	Grad 2	Grad 3		
591 – 740	679.396	383.806	641	23.983	198.122	11.965	94386	91.771	72.844	0
741 – 745	25.598	19.680	126	634	4.109	194	1937	1.978	1.049	0
Sub valoarea nivelului minim de trai *** decent : 745 lei	2.262.595	1.118.729	1.384	71.536	575.797	34.550	261.639	279.608	494.455	694
Procente	48,38	33,62	7,49	74,39	81,83	84,85	81,56	81,72	93,26	100,00
746 – 790	183.447	141.039	901	4.542	29.446	1.391	13.882	14.173	7.519	0
791 – 800	40.716	32.665	272	900	5.455	255	2.511	2.689	1.424	0
801 – 900	392.011	331.399	3.432	7.050	39.662	1.879	18.498	19.285	10.468	0
901 – 1000	355.765	319.778	3.573	4.130	21.973	1.021	10.100	10.852	6.311	0
1001 – 1500	564.175	530.042	4.971	4.078	19.080	926	8.669	9.485	6.004	0
1501 – 1693	582.524	564.342	3.013	2.649	9367	515	4.179	4.673	3.153	0
1694 – 1836	119.604	116.953	433	483	1.305	88	608	609	430	0
1837 – 2000	68.154	66.807	216	293	639	41	293	305	199	0
2001 – 2500	71.980	70.570	206	336	692	40	304	348	176	0
2501 – 3000	21.597	21.233	44	102	165	6	66	93	53	0
3001 – 3500	7.901	7.791	17	36	46	0	19	27	11	0
3501 – 4000	3.102	3.063	1	10	21	2	12	7	7	0
4001 – 4500	1.453	1.428	1	12	10	1	7	2	2	0
4501 – 5000	622	608	1	4	7	0	4	3	2	0
peste 5000	847	830	3	3	9	3	3	3	2	0
Pensia medie (lei)	845	972	1047	643	583	551	595	575	429	208

¹⁾ Suma suplimentară alocată de la bugetul de stat pentru asigurarea pensiei minime garantate de 350 lei nu este luată în calcul

²⁾ Valoarea **coșului de consum lunar** al pensionarului singur, total țară, **calculat la prețurile lunii mai 2014, comunicat de Institutul Național de Statistică.**

³⁾ Valoarea nivelului minim de subzistență și a nivelului minim de trai decent. total țară. pentru pensionarul singur, **calculat la prețurile lunii mai 2014, comunicat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții;**

Gruparea pensionarilor agricultori pe niveluri de pensii^{*)} și pe categorii, în luna MAI 2014

-persoane-

Tranșe de cuanțum - lei -	TOTAL asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie de invaliditate din care:			Cu pensie de urmaș
			Total	Grad 1	Grad 2	
TOTAL, din care:	518.406	468.179	4.374	598	3.776	45.853
Procente	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
350	233.188	183.411	3.950	572	3.378	45.827
351 – 375	43.116	42.915	196	6	190	5
376 – 400	27.824	27.755	65	6	59	4
401 – 446	144.588	144.450	123	13	110	15
Sub valoarea coșului de ** consum lunar : 446 lei	448.716	398.531	4.334	597	3.737	45.851
Procente	86,56	85,12	99,09	99,83	98,97	100,00
447 – 450	12.852	12.840	11	1	10	1
451 – 500	40.944	40.922	21	0	21	1
501 – 590	5.824	5.821	3	0	3	0
Sub valoarea nivelului minim de *** subzistență : 590 lei	508.336	458.114	4.369	598	3.771	45.853
Procente	98,06	97,85	99,89	100,00	99,87	100,00

Tranșe de quantum - lei -	TOTAL asigurați	Cu pensie pentru limită vârstă	Cu pensie de invaliditate din care:			Cu pensie de urmaș
			Total	Grad 1	Grad 2	
591-740	9.992	9.988	4	0	4	0
741-745	4	4	0	0	0	0
Sub valoarea nivelului minim de trai decent^{***} : 745 lei	518.332	468,106	4.373	598	3,775	45,853
Procente	99,99	99,98	99,98	100,00	99,97	100,00
746 – 790	26	26	0	0	0	0
791 – 800	5	5	0	0	0	0
801 – 900	25	24	1	0	1	0
901 – 1000	10	10	0	0	0	0
1001 – 1500	4	4	0	0	0	0
1501 – 1693	4	4	0	0	0	0
Peste 1694	0	0	0	0	0	0
Pensia medie (lei)	342	361	213	180	219	158

^{*)} Suma suplimentară alocată de la bugetul de stat pentru asigurarea pensiei minime garantate de 350 lei nu este luată în calcul

^{**)} Valoarea **coșului de consum lunar** al pensionarului singur, total țară, **calculat la prețurile lunii mai 2014, comunicat de Institutul Național de Statistică.**

^{***)} Valoarea nivelului minim de subzistență și a nivelului minim de trai decent, total țară, pentru pensionarul singur, **calculat la prețurile lunii mai 2014, comunicat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții;**

**Propunere privind coșul minim de consum lunar pentru pensionarul singur din
mediul urban, la nivelul prețurilor lunii mai 2014**

Produse și servicii	UM	Cantitate ³⁾	lei/UM	Valoare mai 2014 (lei/pers)
A. PRODUSE ALIMENTARE				
Faina	kg	1,106	3,6	3,98
Mălai	kg	1,137	3,4	3,87
Pâine	kg	9,584	2,2	21,08
Produse de franzelărie	kg	0,368	23,3	8,57
Paste făinoase	kg	0,535	5,8	3,10
Orez	kg	0,755	5,6	4,23
Fasole boabe	kg	0,519	10,4	5,40
Cartofi	kg	5,727	1,3	7,45
Morcovi, pătrunjel, păstârnac	kg	1,033	3,3	3,41
Ceapa uscata	kg	1,275	2,7	3,44
Varza murata si alte murături	kg	0,931	5,6	5,21
Bulion	kg	0,411	9,1	3,74
Conserve de legume	kg	0,262	19,1	5,00
Mere	kg	2,101	5,5	11,56
Citrice, fructe meridionale	kg	0,644	6,5	4,19
Conserve din fructe	kg	0,314	13,2	4,14
Carne de bovine	kg	0,517	13,3	6,88
Carne de porcine	kg	0,858	19,2	16,47
Carne de pasare	kg	1,788	11,1	19,85
Carne de oaie si alte feluri de carne	kg	0,076	22,0	1,67
Preparate din carne	kg	1,027	23,4	24,03
Peste proaspăt si congelat	kg	0,531	13,2	7,01
Lapte proaspăt	l	7,860	3,7	29,08
Lapte bătut, iaurt	l	0,476	6,8	3,24
Telemea de vaca	kg	0,600	11,8	7,08
Telemea de oaie	kg	0,263	17,5	4,60
Brânza proaspăta si smântâna	kg	0,612	13,0	7,96
Oua	bucăți	20,000	0,6	12,00
Slănină și untura	kg	0,108	10,0	1,08
Ulei comestibil	l	1,606	5,8	9,31

Produse și servicii	UM	Cantitate ^{*)}	lei/UM	Valoare mai 2014 (lei/pers)
Margarina	kg	0,416	11,3	4,70
Zahar	kg	1,370	3,1	4,25
Ciocolata, bomboane	kg	0,052	23,0	1,20
Băuturi nealcoolice	l	3,037	3,5	10,63
Total	x	x	x	269,41
Alte produse alimentare	x	x	x	40,41
TOTAL PRODUSE ALIMENTARE	x	x	x	309,82
B. PRODUSE NEALIMENTARE				
Confecții	x	x	x	10,28
Tricotaje	x	x	x	5,41
Încălțăminte	x	x	x	17,05
Cărți si rechizite	x	x	x	14,87
Medicamente	x	x	x	57,79
Articole de igiena	x	x	x	16,03
Articole menaj, electrocasnice și produse de uz gospodăresc	x	x	x	31,54
Total	x	x	x	152,97
Alte produse nealimentare	x	x	x	76,49
TOTAL PRODUSE NEALIMENTARE	x	x	x	229,46
SERVICII				
Apa, canal, salubritate	x	x	X	44,60
<u>Energie electrica</u>	Kwh	42	1.12	47,18
Energie termica sau alte surse de energie	Gcal	X	X	198,84
Gaze naturale	m.c.	15	1,30	19,56
Telefon	x	x	x	48,96
Transport (metrou, căi ferate, auto)	x	x	x	52,33
Servicii medicale	x	x	x	46,40
Impozite si taxe	x	x	x	11,00
Total	x	x	x	468,87
Alte servicii	x	x	x	69,39
TOTAL SERVICII	x	x	x	538,26
TOTAL GENERAL	x	x	x	1.077,54

^{*)}Cantitățile de produse sunt stabilite de Institutul Național de Statistică pentru asigurarea necesarului minim de consum caloric al unei persoane vârstnice

Anexa nr. 5

Cheltuielile totale de consum pentru gospodăriile de pensionari în anul 2013

A. Produse alimentare /persoană²¹		
Total, din care:	%	Lei
	100,00	199,86
- cereale și produse din cereale	20,51	40,99
- carne proaspătă	16,05	32,07
- preparate din carne	7,71	15,41
- brânzeturi și smântână	7,45	14,89
- legume și conserve din legume	6,63	13,25
- lapte	6,92	13,82
- fructe	5,43	10,85
- grăsimi	4,61	9,22
- apă minerală și alte băuturi nealcoolice	2,88	5,76
- cafea, ceai, cacao	3,03	6,06
- băuturi alcoolice	2,93	5,86
- zahăr	2,12	4,24
- ouă	1,62	3,24
- cartofi	2,16	4,31
- ciocolată, bomboane, rahat și alte produse zaharoase	1,62	3,24
- alte produse	8,33	16,65
B. Produse nealimentare /gospodărie		
Total, din care:	%	Lei
	100,00	425,65
- medicamente	21,17	90,09
- combustibili lichizi și solizi	16,21	68,99
- țigări, articole și accesorii pt, fumat	14,61	62,18
- îmbrăcăminte și încălțăminte	13,51	57,52
- carburanți și lubrifianți	8,22	34,99
- produse pentru întreținerea curentă a locuinței	6,99	29,77
- articole și produse pentru îngrijire personală	6,92	29,44
- alte articole și bunuri de folosință îndelungată pentru recreere și cultură	3,44	14,66
- aparate de uz casnic	1,93	8,23
- produse pentru repararea curentă a locuinței	1,32	5,61
- alte produse	5,68	24,17
C. Servicii/gospodărie		
Total, din care:	%	Lei
	100,00	342,17
- energie electrică	23,11	79,08
- servicii de telefonie	17,13	58,61
- gaze naturale	12,91	44,16
- apă, canal, salubritate și servicii comunale	12,69	43,43
- servicii transport	6,75	23,10
- abonamente radio+TV	7,66	26,21
- servicii sănătate	5,34	18,26
- energie termică	3,90	13,34
- alte servicii pentru întreținerea locuinței	2,36	8,07
- îngrijire personală	1,41	4,83
- asigurări	1,29	4,43
-servicii de cazare (altele decât cele de natură turistică)	0,72	2,46
- educație	0,53	1,81
- servicii turistice	1,17	4,02
- alte servicii	3,03	10,36

Sursa datelor: Coordonate ale nivelului de trai în România. Veniturile și consumul populației, în anul 2013, pg169,171,225,227,249

²¹ Contravaloarea consumului din resurse proprii (autoconsumul) nu a fost inclusă în cheltuielile pentru produsele alimentare, acestea referindu-se exclusiv la cumpărături.